

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ЗА НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ**ВАСПИТНИ РАД У ОДЈЕЉЕЊСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ (ВРОЗ)**

РАЗРЕД

СЕДМИЧНИ БРОЈ ЧАСОВА

ГОДИШЊИ БРОЈ ЧАСОВА

Шести

1

36

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Развој социјалних компетенција, које подразумевају културу живљења у друштвеној средини, основне животне вјештине, комуникацију, сарадњу и толеранцију, те вјештине рјешавања конфликта.
- Подстицање развијања здравих навика и стилова живота, развијање свијести означају очувања животне средине.
- Изградња знања и искуства везаних за одговорност и слободе, моралној аутономији, стваралаштву и систематичности у раду.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА

- Обезбиједити cjеловит развој сваког ученика (физички, социјални, емоционални, интелектуални, радни, морални и естетски развој ученика).
- Упознавање ученика са дужностима, обавезама и одговорностима, као и правилима васпитно-образовног рада и живота у школи, те начинима учешћа у раду школе.
- Упознавање ученика са начинима вредновања, принципима евалуације и самоевалуације.
- Подстицање ученика на ефикасно и правилно учење, кориштење различитих начина учења, те лакшег развијања сопствене методе рада и савладавања наставних садржаја.
- Упознавање ученика са правилном комуникацијом, насилним и ненасилним облицима понашања и стиливима рјешавања конфликта.
- Оспособљавање ученика да препознају стереотипе и предрасуде, те њихов негативан утицај на комуникацију и односе међу људима.
- Развијање способности разумијевања код ученика да здрав имунолошки систем чини основни предуслов за здравље човјека, те његов дуг и квалитетан живот.
- Подстицање развоја здравог начина живота и правилне бриге о здрављу, теучавања опасности у околини које могу да угрозе здравље и живот.
- Развијање еколошке свијести код ученика, те потребе за очувањем личног здравља и околине.
- Упознавање ученика са значајем поштовања моралних, друштвених и животних вриједности.
- Промовисање и усвајање универзалних животних вриједности и очувања здравих темеља заједнице, са акцентом на породичне односе.
- Упознавање ученика са појмом и врстама идентитета, те факторима који утичу на изградњу идентитета.
- Оспособљавање ученика за препознавање властитог идентитета и идентитета заједнице/групе којој припада, тј. шта је то што чини јединственим њега и заједницу/групу којој припада.
- Упознавање ученика са основним принципима волонтеризма и начинима како могу да осмисле, организују и/или се укључе у различите волонтерске активности/акције.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА

Ред. бр.	Теме	Оквирни број часова
Тема 1:	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	12
Тема 2:	ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ	2
Тема 3:	ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТНА	18
Тема 4:	ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ /СЛОБОДНЕ ТЕМЕ	4
	Укупно	36

ИСХОДИ УЧЕЊА И ПРЕПОРУЧЕНИ САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Наставна тема 1: КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА (12 часова)

Посебни циљеви:

- Развијање и побољшање комуникације између другара, уважавање туђег мишљења не овисно о полу;
- упознавање и поштивање туђих али и својих осјећаја и ставова
- стицање вјештина ученика да препозна конфликтне ситуације, да избегава и рјешава на примјерен начин
- чува личне и заједничке ствари и одговорно се односи према њима;
- стицање знања о кодексу облечења

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – разумјети значај међусобних вршњачких односа и комуникације; – идентификовати/навести примјере правог и привидног другарства; – разликовати појмове другарство и пријатељство; – идентификовати и навести пожељне или непожељне особине друга; – идентификовати и навести поступке који посебно обрадују или љуте друга/пријатеља; – анализирати особине и поступке које вршњаци цијене или замјерају једни другима у зависности од пола; – овладати вјештинама лакшег успостављања и одржавања пријатељских веза са другима; – схватити значај лијепих ријечи и порука за развијање међусобне комуникације, самопоштовања и самопоуздања себе и других; – препознати и навести позитивне особине 	<ul style="list-style-type: none"> • Организација одјељењског колектива (2) <ul style="list-style-type: none"> - Шта нас очекује у шестом разреду (упознајмо нове наставнике и предмете, организација рада, избор руководства одјељења, задужења појединаца и групе/тима). - Програм рада одјељењске заједнице (упознавање са програмом, избор садржајаи тема на основу приједлога ученика).; Правила нашег одјељења (Уговор за наше одјељење– израда и потписивање). • Развој социјалних вјештина (10) <ul style="list-style-type: none"> – Моји вршњаци и ја (право и привидно другарство). – „Дружење и пријатељство“. – Шаљемо лијепе поруке – шта ми се свиђа код друга. – Лијепе ријечи и осмјех у комуникацији. – Шта је конфликт?(Шта осјећам током
---	--

<p>друга/рице;</p> <ul style="list-style-type: none"> – његовати и исказати позитивну комуникацију са вршњацима; – причињавати радост другима путем ситница (осмијеха); – исказати оптимизам (ријечима идјелима); – препознати у другоме позитивне особине и добре стране личности; – описати шта се све подразумејева под појмом конфликта; – знати позитивне и негативне аспекте конфликта; – закључити када и како конфликт може имати позитивне посљедице; – препознати и контролисати своја осјећања која се јављају током конфликта; – препознати своје потребе и страхове који утичу на начин настанка и рјешавања конфликта; – препознати и протумачити своје „окидаче“ за настанак конфликтне ситуације; – навести и примијенити правила мирног рјешавања конфликта; – идентификовати свој проблем; – развити стратегије рјешавања проблема појединаца и одјељењске заједнице. 	<p>конфликта? „Који је твој окидач“? (Стилови рјешавања конфликта. Правила мирног рјешавања конфликта.)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Рјешавање проблема: „Помозите ми како да ријешим проблем“. Рјешавање проблема у одјељењу: „Наше дрвопроблема“.
--	--

Наставна тема 2: ДЈЕЧИЈА ПРАВА И ОДГОВОРНОСТИ (2 часа)

Посебни циљеви:

- Упознавање са основним дјечијим правима али и обавезама
- Стварање осјећаја одговорности код ученика, поштивање туђе приватности,

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – дефинисати дјечија права и одговорности које проистичу из сваког од њих и понаша се у складу с тим; – уочити везу између права и одговорности, те одговорности за остваривање личних права; – разумјети важност неугрожавања права других; – процијенити, заузети и одбранити свој став, везан за преузимање одговорности; – креирати и предложити активности за обиљежавање Дјечије недјеље и Међународног дана дјечијих права. 	<ul style="list-style-type: none"> • Дјечија права и одговорности (2) – Одлучивање о дјечијим правима: „Дрво дјечијих права“. – Дјечија недјеља и Међународни дан дјечијих права (садржај/активности обиљежавања).

Наставна тема 3: ЗДРАВИ СТИЛОВИ ЖИВОТА (18 часова)

Посебни циљеви:

- Стицање информација о појму култура и њеном значају за развој појединца али и заједнице
- стицање навика планирања рада, правилна организација дневних активности
- идентификовање здравих емоционалних односа, развијање осјећаја емпатије, да покаже своја осјећања на прихватљиве начине
- подстицање одржавања брига за здравље тијела
- стицање основних информација о заразним болестима и начину заштите,
- планирање времена за учење и слободне активности, усклађивање школских и других обавеза
- постицање позитивне мотивације за учење, препознаје и усваја стратегије за учење;

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ

САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ

Ученик ће:

- описати појам културе и вриједности, те њихов значај за развој појединца и заједнице;
- идентификује вриједности којесе сматрају типичним у једној заједници;
- критички анализирати и упоредити различита мишљења и ставове о вриједностима;
- идентификовати и навести аспекте културе нашег народа;
- разликовати чињеницу од мишљења;
- исказати своје ставове према појединцу или заједници на основу чињеница, а не нечијег мишљења;
- препознати стереотипе и предрасуде, те њихов негативан утицај на међусобне односе људи;
- препознати важност богатства разлика међу људима и уважаваих;
- знати шта чини један идентитет, који фактори утичу на изградњу идентитета и какви све идентитети могу да буду;
- дефинисати свој идентитет и зна шта га чини јединственим;
- навести примјере шта је заједничко припадницима једне заједнице/групе;
- разумјети који фактори утичу на формирање и обликовање заједнице/групе;
- идентификовати особине и посебности своје одјељењске заједнице;
- примјенити креативност;
- активно промишљати о свом школском окружењу и осмисли концепт срећне школе.
- разумјети да здрав имунолошки систем чини основни предуслов за здравље човјека,

- Животне вриједности (6)
 - Култура и вриједности. Аспекти културе.
 - Предрасуде и стереотипи: „Да ли је ово чињеница или мишљење?“ „Сви губимо.“
 - Мој идентитет: Шта је идентитет и шта га обликује? Ко сам ја, а ко смо ми? „Рецепт за срећну школу“.
- Здрави начини живота (9)
 - Имунолошки систем организма.
 - Инфекције и заразне болести (како се заштити).
 - Екологија и здравље (вода, аерозагађење, бука, глобално загађивање).
 - Односи у породици -комуникација са родитељима.
 - Толеранција и равноправност међу половима.
 - Волонтаризам код младих.
 - Опасности у околини који могу да угрозе здравље и живот.
- Учење учења (3)
 - Лична психо-физичка припрема за учење. (Мотивација за учење и стратегије мотивације.)
 - „Ко сам ја – како да учим“.
 - Мапа ума - једна од техника успјешног учења (израда мапе ума на основу текста, нпр. „Дјеца Среће и Времена“...).

те његов дуги квалитетан живот;

- објаснити важност правилне исхране, довољног спавања и одмарања, упражњавања умјерене физичке активности, те живљења са што мање стреса за имунолошки систем организма;
- препознати како настаје и шири се одређена инфекција и заразна болест;
- препознати принципе превенције (спречавања) и контроле ширења (сузбијања) заразних болести;
- описати утицај еколошких фактора на здравље човјека, као и утицај који човјек врши на своју оклину;
- идентификовати облике (не)одговорног понашања (појединца и друштва) у циљу одржавања здраве околине;
- користити прихватљиве облике комуникације у породичним односима;
- навести и користити облике понашања којима се исказује толеранција и равноправност међу половима;
- препознати основне принципе волонтерског рада и примијени их приликом учешћа у неким волонтерским активностима/ акцијама;
- идентификовати и описати опасности за угрожавање здравља у свакодневним ситуацијама.
- идентификовати и разликовати услове учења, те њихов утицај на процес учења;
- разумјети да памћење и учење зависи од интересовања и мотивације;
- уочити важности позитивне мотивације за учење, препознаје и усваја стратегије за учење;
- навести шта све подразумијева правилна припрема за учење;
- процијенити своје навике и поступке у процесу учења;
- препознати предности учења узпримјену мапа ума;
- примијенити мапу ума на конкретном садржају;
- лакше и занимљивије учити.

Наставна тема 4 : ТЕМЕ ПО ИЗБОРУ/СЛОБОДНЕ ТЕМЕ (4 часа)

Посебни циљеви:

- Развијање код ученика осјећај емпатије, солидарности и тимског рада

– активно учешће у ваншколским активностима и активностима одјељењске заједнице	
ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ	САДРЖАЈИ/ПОЈМОВИ
<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> – анализирати и процијенити лични рад, успјех и владање; – знати да објасни важност учешћа у ваншколским активностима и промовише позитивне стране. – пратити средства информисања; – објаснити значај догађаја који се обиљежава; – износити личне ставове и интересовања. 	<ul style="list-style-type: none"> • Процјена резултата рада (2) <ul style="list-style-type: none"> – Анализа успјеха и владања ученика, учешће у ваннаставним и ваншколским активностима. • Слободне теме (2) <ul style="list-style-type: none"> – Садржаји по избору наставника и ученика који се односе на актуелне значајне датуме или на специфична интересовања ученика.
КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА	
<p>Садржаји везани за предмет:</p> <p>Српски језик : причање, именовање, поздрављање, описивање дневне рутине, показивање и именовање емоција. Богаћење ријечника и способности изражавања.</p> <p>Природа и друштво: познавање своје уже и шире околине</p> <p>Ликовна култура (моделовање тродимензионалних облика).</p>	
НАПОМЕНЕ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ПРОГРАМА	
<ul style="list-style-type: none"> - Програм васпитног рада у одјељењској заједници обухвата четири наставне области: Култура живљења, Дјечија права и одговорности, Здрави стилови живота и Теме по избору/Слободне теме, а у оквиру сваке од области двије до четири теме. Предложене Слободне теме су само приједлог/оквир, што значи да одјељењски старјешина може у оквиру ове области да бира и реализује друге садржаје за које процијени да су неопходни за реализацију, а у складу са потребама ученика из одјељења. - Наставне области и теме су релативно аутономне, јер неке од тема могу се обрађивати у корелацији са другим наставним садржајима/темама, интегрисати и реализовати. - Кроз сарадњу са Ресурсним центрима благовремено одговорити на индивидуалне потребе ученика које ће се у наставном процесу уочити. - Приликом извођења наставе у највећој могућој мјери користи очигледна наставна средства, погодна за тактилно кориштење и манипулисање, рељефне облике и тродимензионалне моделе, макете. - Ослањати се на чуло слуха те материјале који су погодни за припрему у аудио облику тако и имплементирати. - Дидактичка средства која се користе у настави прилагодити претходном сазнању ученика, те његовом примарном каналу учења било да је чуло додира или слуха. - Омогућити ученику додатну подршку по питању времена у ситуацијама када се нови садржаји усвајају или када се провјерава усвојено знање или вјештина. - Демонстрацију активности требало би да прати што опширнији вербални опис како би ученик стекао што јаснију представу на који начин да изврши очекивану активност. - Пожељно је ученике из одјељења довести у прилику да у пару изводе активности са учеником оштећеног вида, како би се ученик оштећеног вида што више ослободио у интеракцији са вршњацима и потражио њихову подршку када је потребно. - Реализација програмских садржаја васпитног рада у одјељењској заједници подразумијева крајње 	

флексибилан приступ. Флексибилан приступ се односи, како на моделе рада, тако и на динамику извођења.

- Часове ВРОЗ-а (Васпитни рад у одјељењској заједници) треба реализовати уз кориштење модела интерактивне наставе, те радионичког начина рада.
- Примјеном савремених модела наставног рада на часовима одјељењске заједнице, радионичким приступом у раду, часови ВРОЗ-а биће много занимљивији за ученике, једноставнији за реализацију и ефикаснији у постизању циљева учења, али првенствено у остварењу исхода учења.
- Програмски садржаји су понуђени оквирно, јер остварење дефинисаних исхода учења, могуће је и кориштењем садржаја по избору одјељењског старјешине или ученика. То значи да неки понуђени садржаји неће бити реализовани или ће неки садржаји бити замијењени сличним садржајима које одаберу одјељењски старјешина и/или ученици.
- Сваки одјељењски старјешина је задужен да креира годишњи, те оперативне планове и програме рада за своје одјељење, уважавајући програмски оквир, искуства ученика, специфичности средине, те уз обавезне консултације и учествовање ученика
- Наставни програм ВРОЗ-а реализује се током 36 наставних седмица, по правилу са по једним часом седмично. У посебним ситуацијама када је потребно више времена за реализацију одређених садржаја, те када је планирана реализација ван учионичког простора могуће је кориштење тзв. двочас/блок часа, што се посебно планира и евидентира.
- У складу са принципима савременог васпитања и образовања, одјељењски старјешина добија нову улогу, што подразумева да посједује особине демократичности, флексибилности, отворене комуникације, толеранције и слично.
- Одјељењски старјешина, у договору са ученицима има потпуну слободу да наставну област и одређену тему реализује као цјелину или да у различитим временским периодима реализује дио садржаја неке наставне области и теме. Редослијед навођења садржаја у оквиру одређених области и темау наставном програму *Васпитни рад у одјељењској заједници за 4.разред основне школе* није обавезујући редослијед реализације наведених области, тема и садржаја.
- Одјељењски старјешина осмишљава активности, координира рад међу ученицима, даје им јасна упутства за реализацију одређених садржаја, поштује специфичности узраста ученика, индивидуалних разлика, те специфичности ученичког колектива и средине у којој се налази школа.
- За реализацију програма ВРОЗ-а, односно појединих области, тема и садржаја, одјељењским старјешинама ће бити на располагању *Приручник за наставнике- Васпитни рад у одјељењској заједници (примјери добре праксе)*.